

Збільшення ціни на одиницю товару на 10 % двічі за 90 днів при поставці нафтопродуктів: позиція Верховного Суду

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі [№ 420/17618/21](#), провадження № К/990/36596/22

Обставини справи

У відкритих торгах на закупівлю ДК 021:2015 09130000-9 «Нафта і дистилати» взяли участь ТОВ «Н» та ТОВ «О», за результатами проведення яких 06.04.2021 замовник/позивач визнав переможцем закупівлі UA-2021-02-22-002928-с ТОВ «Н». 19.04.2021 між замовником як покупцем та ТОВ «Н» як постачальником укладено договір постачання світлих нафтопродуктів № 21/83-Т.

13.05.2021 ТОВ «Н» звернулося до позивача з листом, у якому вказано про необхідність внесення змін до договору № 21/83-Т в частині збільшення ціни товару дизельного палива у розмірі 25,35 грн/кг без ПДВ та бензину А-95 в розмірі 27,25 грн/кг без ПДВ, до якого додано цінову довідку торгово-промислової палати від 13.05.2021 № 152/07017007.3, за наслідком чого укладено додаткову угоду від 14.05.2021 № 1. Сторонами договору № 21/83-Т збільшено вартість дизельного палива на 9,74 % та бензину А-95 на 9,88 %.

31.05.2021 ТОВ «Н» звернулося до позивача з листом щодо змін до договору № 21/83-Т стосовно збільшення ціни товару дизельного палива у розмірі 26,45 грн/кг без ПДВ та бензину А-95 в розмірі 29,85 грн/кг без ПДВ, до якого додано цінову довідку торгово-промислової палати від 27.05.2021 № 178/07-17-07.3, за наслідком чого додатковою угодою від 01.06.2021 № 2 сторонами договору від 19.04.2021 № 21/83-Т збільшено вартість бензину А-95 на 9,54 %.

У серпні 2021 року Держаудитслужба/відповідач розпочала моніторинг процедури закупівлі UA-2021-02-22-002928-с, за наслідком якого, зокрема, встановлено безпідставність укладення замовником додаткової угоди від 01.06.2021 № 2, якою

підвищено ціну на бензин автомобільний А-95 на 9,54 %, оскільки ціну на цей товар вже було підвищено на 9,88 % додатковою угодою від 14.05.2021 № 1, а тому замовник міг підвищити ціну на бензин автомобільний А-95 лише на 0,11 %. Таким чином, збільшивши ціну за одиницю бензину автомобільного А-95 з 24,08 грн до 29,85 грн, тобто на 20,36 %, внаслідок укладення додаткової угоди від 01.06.2021 № 2, порушено вимоги пункту 2 частини 5 статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон).

З огляду на це та інші порушення законодавства у сфері закупівель Держаудитслужба у спірному висновку зобов'язала позивача здійснити заходи щодо усунення виявлених порушень шляхом приведення істотних умов договору до вимог законодавства у сфері закупівель (зокрема, зменшення ціни за 1 кг бензину автомобільного А-95 до рівня, який не буде перевищувати 10 % вартості товару, визначеного сторонами на дату підписання договору), проведення перерахунку вартості пального, сплаченого за завищеними цінами, з дотриманням положень Господарського кодексу України і Цивільного кодексу України.

Рішення судів першої та апеляційної інстанцій і мотиви їх ухвалення

Рішенням Одеського окружного адміністративного суду від 18.07.2022, залишеним без змін постановою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 27.09.2022, позовні вимоги задоволено частково. Визнано протиправним і скасовано висновок Держаудитслужби про результати моніторингу процедури закупівлі UA-2021-02-22-002928-с.

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив з того, що твердження відповідача про порушення замовником вимог пункту 2 частини 5 статті 41 Закону є необґрунтованим. Посилання відповідача на те, що сторони можуть внести зміни до договору про закупівлю у разі збільшення ціни саме на такий відсоток, на який відбулося коливання на ринку, але не більше ніж на 10 % один раз протягом 90 днів з моменту підписання договору про закупівлю/внесення змін до такого договору щодо збільшення ціни на одиницю товару, не відповідає дійсності, оскільки приписами пункту 2 частини 5 статті 41 Закону чітко визначено, що обмеження щодо строків зміни ціни за одиницю товару не застосовується у випадках зміни умов договору про закупівлю бензину та дизельного пального, газу та електричної енергії.

Зазначена позиція підтримана П'ятим апеляційним адміністративним судом, який за результатом апеляційного перегляду залишив рішення суду першої інстанції без змін.

Касаційне оскарження

Представник Держаудитслужби подав касаційну скаргу на вказані судові рішення з підстав, передбачених пунктом 3 частини 4 статті 328 Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАСУ), у якій, посилаючись на порушення судами попередніх

інстанцій норм матеріального та процесуального права, просить скасувати їх рішення та прийняти нове, яким відмовити в позові.

Представник замовника подав відзив на касаційну скаргу, у якому, наполягаючи на безпідставності останньої, просить залишити її без задоволення, а оскаржувані судові рішення — без змін.

Позиція Верховного Суду

Аналіз норми частини 5 статті 41 Закону свідчить, що замовник може протягом дії договору про закупівлю змінювати його істотні умови залежно від коливання ціни такого товару на ринку лише до 10 відсотків у бік збільшення за умови, що така зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю.

При цьому зміна істотних умов договору про закупівлю у бік збільшення ціни за одиницю товару до 10 відсотків пропорційно збільшенню ціни такого товару на ринку може бути не частіше ніж один раз на 90 днів з моменту підписання договору про закупівлю.

Водночас у випадках зміни умов договору про закупівлю бензину та дизельного пального, газу та електричної енергії обмеження щодо строків зміни ціни за одиницю товару не застосовується.

З огляду на викладене висновки судів першої та апеляційної інстанцій є правильними, обґрунтованими, відповідають нормам матеріального та процесуального права, підстави для скасування чи зміни оскаржуваного судового рішення відсутні.

Керуючись статтями 3, 341, 345, 349, 350, 355, 356, 359 КАСУ, суд постановив касаційну скаргу Держаудитслужби залишити без задоволення, а рішення Одеського окружного адміністративного суду від 18.07.2022 та постанову П'ятого апеляційного адміністративного суду від 27.09.2022 у справі № 420/17618/21 — залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дати її прийняття та оскарженню не підлягає.

За нагоди ознайомтеся зі статтями:

«[\(Не\)підтвердження коливання ціни на ринку газу: судова практика](#)»;

«[Збільшення ціни після укладення договору: право чи обов'язок замовника?](#)»;

«[Рішення суду щодо збільшення ціни за одиницю через ріст курсу валют](#)».

Маєте нагоду ознайомитись та за потреби завантажити [приклад позовної заяви щодо оскарження висновку ДАСУ](#).

Публікації з прикладами та аналізом наявних судових рішень щодо різноманітних актуальних питань сфери публічних закупівель легко знайти у розділі «[Судова практика закупівель](#)»:

The screenshot shows the website's navigation menu. The main menu items are: **ЗАМОВНИКАМ**, **УЧАСНИКАМ**, **ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ**, **ПРАВОВА БАЗА**, **ЖУРНАЛИ**, **КНИГИ**, and **ТЕСТИ**. Under the 'ПРАВОВА БАЗА' category, several sub-items are listed, including 'Судова практика закупівель', which is highlighted with a blue box and a blue arrow pointing to it. Other sub-items include 'Воєнний стан', 'Локалізація', 'Уповноважена особа', 'Планування закупівель', 'Конкурентні процедури', 'Практика АМКУ', 'Договір про закупівлю', 'Відповідальність у закупівлях', 'Моніторинг закупівель', 'Природний газ', 'Електрична енергія', 'Закупівля робіт', 'Експерти відповідають', 'Відео замовникам', 'Казна', 'Інфографіка', 'Оборонні закупівлі', 'Проєкти НПА', and '"Допорогові" закупівлі за Особливостями'.

Більше важливої інформації про закупівлі під час воєнного стану читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](#) у розділі «[Воєнний стан](#)».